

అమెరికాకు వలస వచ్చిన భాషల ప్రగతి

- నిర్మలాదిత్య (భాస్కర్ పులికల్)

అమెరికాలో రాసిన తెలుగు కథల గురించి, ఇది వరకే వంగూరి ఫౌండేషన్ ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించిన సాహితీ సదస్సులలో, నేను రాసిన రెండు వ్యాసాలు చదవడం జరిగింది. మొదటి వ్యాసంలో అమెరికా కథల నేపథ్యాలను సంఖ్యా పరంగా విశ్లేషణ చేశాను. రెండవ వ్యాసంలో కాలంతో పాటు కథా వస్తువుల పరిణామం గురించి చర్చించాను.

.....అమెరికాలో తెలుగు కథల ప్రగతి ముందు, ముందు ఎలా ఉండబోతుంది? ఎలాంటి పరిస్థితులు, అందండలు, కథల, సాహిత్య వికాసానికి తోడు పడతాయి? ఇలాంటి కొన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానం వెదికే ప్రయత్నమే, ఈ వ్యాసం.

.....కథలకు, సాహిత్యానికి కావలసినది భాష. తెలుగు భవిష్యత్తు శూన్యంలో చర్చించ అవసరం లేకుండా, అదృష్టవశాత్తూ, మనకు ఇది వరకే ఈ మార్గంలో ప్రయాణించిన, భాషలు అనేకం ఉన్నాయి.

....జనాభా లెక్కల పరంగా, అందులో ముఖ్యమైనవి - ఇంగ్లీష్, స్పానిష్, ఫ్రెంచ్, ఇటాలియన్ భాషలు. ఈ భాషలకి అమెరికాలో దాదాపు మూడు వందల ఏళ్ల పైగా చరిత్ర ఉండడం మన అదృష్టం.

.....ఇంగ్లీష్ కూడా ఉత్తర అమెరికాకు వలస వచ్చిన భాషనే అయినప్పటికీ, అది ఈ దేశాల భాషగా స్థిర పడి నందువల్ల, ఆ భాషకు సాహిత్య పునాదులు బాగా స్థిరంగా పడ్డాయి. ఇంగ్లీష్ ప్రపంచ భాష కావడం మరింత తోడ్పడింది. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్ర వాసులకు 13 నోబెల్ బహుమతులు, కెనడా వాస్తులకు 1 నోబెల్ బహుమతి సాహిత్య రంగంలో దక్కడం ఇంగ్లీష్ భాష ఈ దేశాలలో పొందిన పరిణితి కి తార్కాణాలే. అమెరికన్ ఇంగ్లీష్ అని అమెరికాలో వికసించిన జాతీయ, నుడికారాలతో, చివరకు కొన్ని స్పెల్లింగ్, వ్యాకరణ ప్రత్యమ్నాలతో, భాషను కూడా సాహిత్యంతో పాటు, ఉత్తర అమెరికా వాసులు సొంతం చేసుకున్నారు.

....ఇంగ్లీష్ లాగానే అమెరికాలలో, ఎక్కువగా దక్షిణ అమెరికాలో బాగా పాతుకుపోయిన మరో భాష స్పానిష్. ఈ ప్రాంతంలో ఉన్న పలు దేశాలకు స్పానిష్ దేశ భాష. రాజ్యాంగ పనులు, వ్యాపార లావా దేవీలు స్పానిష్ భాషలోనే జరుతాయి. అందు వల్లే ఈ కొత్త దేశాలలో పుట్టిన స్పానిష్ సాహిత్యం, మ్యాజిక్ రియాలిజం లాంటి కొత్త ప్రయోగాలతో బాటు, 6 నోబెల్ బహుమతులు పొందగలిగినది. బ్రెజిల్ ఈ దేశాలలో ఒక మినహాయింపు. ఆ దేశ భాష పోర్చుగీస్. ఆ దేశంలో వచ్చిన పోర్చుగీస్ సాహిత్యం నోబెల్ బహుమతి పొందకున్న, మిగిలిన దేశాల సాహిత్య విలువలకు ఏమాత్రం తీసిపోదు.

.....దేశ భాషలలో సాహిత్య వికాసం, అభివృద్ధి, గుర్తింపు రావడం ఓ సహజ ప్రక్రియనే. ప్రజలతో బాటు, సంఘం, ప్రభుత్వం దీనికి తోడ్పడటం ఓ ముఖ్య కారణం. ఆ విధంగా, తెలుగు ఉత్తర అమెరికాలో ఇంగ్లీష్, స్పానిష్ లకి ఉన్న స్థాయి అందుకోవడం కష్టమే. ఇది దేశ భాష కానీ, ప్రతీ భాషకున్న సవాలే.

....కానీ ప్రభుత్వ తోడ్పాటు, వలస వచ్చిన భాషలకు పరిమితంగానైనా, తోడ్పడుతాయి అన్నదానికి మనం ఫ్రెంచ్ ను ఉదాహరణ కు తీసుకోవచ్చు. దేశ భాష కాక పోయిన, క్వీబెక్, న్యూ ఇంగ్లాండ్ ప్రాంతంలో ఫ్రెంచ్ భాష వికసించడానికి ఆ యా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు తోడ్పడ్డాయి. 1974 ప్రాంతంలో ప్రభుత్వం ఎలిమెంటరీ, సెకండరీ ఎడ్యుకేషన్ ఆక్ట్ చేసిన మార్పులు బడిలో పిల్లలు మరో భాష నేర్చుకోవడం తప్పనిసరి చేయడం, దానికి తగిన నిధులు అందజేయడంతో, ఫ్రెంచ్ పుస్తకాలు విరివిగా అచ్చు వేయడానికి ఆస్కారం కలిగింది.

.....తెలుగు భాషకు అలాంటి అవకాశాలు లేకున్నా, భాషాభిమానులు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు సహకారంతో సాహిత్య సమావేశాలు, యూనివర్సిటీ లలో తెలుగు కని విభాగాలు స్పాన్సర్ చేయడం, పిల్లలకు 'మన బడి' లాంటి శిక్షణాలయాలు నడపడం ముదావహం. ఇవి తప్పక, తెలుగు సాహిత్య వికాసానికి తోడ్పడుతాయి. కానీ దీర్ఘకాలంలో, ఈ ప్రయత్నాల ఫలితాలు ఎలా ఉంటాయో అని అనుమానం రావడంలో ఆశ్చర్యం లేదు. ఉదాహరణకు ప్రభుత్వ నిధులు ఇవ్వడం ఆపిన వెంటనే, న్యూ ఇంగ్లాండ్ లో జరుగుతున్న ఫ్రెంచ్ పుస్తకాల ప్రచురణ, ఆగిపోయింది. అలానే స్వచ్ఛంద సంస్థలు మూల పడినా, తెలుగు నేర్చుకోవాలన్న వారి సంఖ్య పడిపోయినా, అది తెలుగు డైయాస్పోరా సాహిత్య వికాసానికి దెబ్బ.

.....అలాంటి మార్పులు జరుగుతాయా అన్న ప్రశ్నకు, వలస మార్పులు డయాస్పోరా సాహిత్యం ను ఎలా ప్రభావితం చేస్తాయి, అని చూడాలి. అమెరికాకు మొదట వచ్చిన ఇంగ్లీష్, స్పానిష్, ఫ్రెంచ్ వారు వ్యాపారస్తులు, యోధులు. అందులో కొందరైన భాషా పటిమ ఉన్నవారే. కాబట్టి అలా వలస వచ్చిన వారు రాసిన ఉత్తరాలు, యాత్ర చరిత్రలు, యుద్ధ విజయాలు ఆయా భాషల సాహిత్య వికాసానికి తోడ్పడ్డాయి. అదే తరువాత వలస వచ్చిన ఇటాలియన్ వాసులు

ఎక్కువగా కార్మికులే. చదువు కంటే శారీరక శ్రమను నమ్ముకున్న వారు. వారు ఎక్కువగా కోల్పోయిన గుర్తింపు మీద రాసిన కథలు 1930 ప్రాంతం వరకు కనపడవు.

.....తెలుగు భాష ఆ విధంగా అదృష్టవంతు రాలే. తెలుగు వారు వలస రావడం రెండు తరాలుగా చూడవచ్చు. మొదటి తరం వారు 1960 లో ఇమ్మిగ్రేషన్ మార్పులవల్ల ఎక్కువగా డాక్టర్లుగా, ఇంజనీర్లు గా, అప్పటికే స్థిరపడిన వారి బంధువులుగా వచ్చారు. అమెరికాలో ఉన్న తెలుగు వారి సంఖ్య 2000 నాటికి దాదాపు 90 వేలే. కానీ ఐ.టి. రంగం కు పెరిగిన అవసరాలతో అదే సంఖ్య 2020 సంవత్సరాని కంతా ఆరున్నర లక్షలకు పెరిగిపోయింది.

..... వలస వచ్చిన తెలుగు వారు భారత దేశంలోనే రెండు సార్లు వడత పోసిన తరువాత తేలిన విద్యావంతులు. పుట్టుక, పరిస్థితులు కొంతమందికి మాత్రమే ఉన్నత విద్య అభ్యసించే అవకాశం కల్పిస్తుంది. తరువాత చదువుల తో బాటు ఉన్న పరీక్షలు అందులో కొంతమందిని మాత్రమే ఉత్తీర్ణుల ను చేస్తుంది. వారిలో కొంతమందికి మాత్రమే ఈ దేశంలో ఇక్కడి ప్రభుత్వాలు ప్రవేశం ఇస్తాయి. ఇలా మూడు సార్లు వడపోసిన వారి నుండి మంచి సాహిత్యం రావడము, ఎదురుచూడడంలో ఏమాత్రం ఆశ్చర్యం లేదు. 1970 తరువాత వచ్చిన తెలుగు సంఘాలు, తెలుగు పుస్తక ప్రచురణలు, 2000 తరువాత వచ్చిన కథల సంఖ్య, వాటిని ప్రచురించుటకు కొత్తగా వెలిసిన తెలుగు వెబ్సైట్ పత్రికలు ఈ మార్పులను ప్రతిఫలిస్తాయి.

.....సినిమాలు, నెట్ ఫ్లిక్స్ , అమెజాన్ ప్రైమ్ లాంటి స్ట్రీమింగ్ సర్వీస్ లు తెలుగు మన్నడానికి ఉపయోగ పడతాయి అని నా నమ్మకం. కానీ దీనిపై పెద్దగా రీసెర్చ్ చేసినట్లు నాకు కనిపించలేదు. ఇటాలియన్ సాహిత్యం లో మారియో పూజో రాసిన 'గాడ్ ఫాదర్' ఓ మైలు రాయి. ఆ నవలతో ఇటాలియన్ వారు, వారి కథలు హాలీవుడ్ సినిమాలలో పాతుకుపోయి ఓ కొత్త ఒరవడిని సృష్టించాయి. కానీ ఇలా ముందుకు దూసుకు వచ్చిన ఇటాలియన్ ల కథలు కూడా ఇంగ్లీష్ భాషలో రాయబడడం ఓ కీలకమైన మార్పు. అదే బాటలో మన తెలుగు భాషకు కూడా పోవచ్చు.

.....ప్రెంచ్, ఇటలీ వలస వాస్తవ్యులు క్రమంగా తమ రచనలు ఇంగ్లీష్ లో రాయడానికి కారణాలు రెండు. ఒకటి ఈ దేశాలకు వచ్చిన తరువాత, రెండవ మూడవ తరం వాళ్ళకు ఇంగ్లీష్ తమ మాతృ భాష అవ్వడం. తాము జీవించే ప్రపంచంలో వారు అమెరికన్లు లాగా ప్రవర్తిస్తారు, ఆలోచిస్తారు. కాబట్టి వారి రచనలు కూడా ఇంగ్లీష్ భాషలో రావడంలో ఆశ్చర్యం లేదు

.....రెండవ కారణం మార్కెట్. ఈ దేశాలలో బ్రతకడానికి రచనలు చేయడం కూడా ఓ ఉద్యోగమే. అలాంటి అవకాశాలు ఇంగ్లీష్ లో రచనా వ్యాసాంగం చేసే వారికే లభ్యం. తెలుగులో రచనలు రాసే వారు, ప్రచురించే వారు సాహిత్యాభిమానం తో ఏమాత్రం ప్రతిఫలం ఆశించ కుండా పనిచేస్తున్న వారే. తెలుగు లో రచనలు చేసి బ్రతకాలనుకొనే వారికి అవకాశాలు ఏ మాత్రం లేదు. కాబట్టి తెలుగు వారి కథలు కూడా క్రమ క్రమంగా ఇంగ్లీష్ లో రావడం, మిగిలిన భాషల లాగే, సహజ పరిణామం అని తోస్తుంది.

....భారత దేశంలో నే వచ్చిన మార్పుల వల్ల అంతర్జాతీయ ప్రయాణాలు సులువై పోయాయి. భారత దేశంలో నే స్టార్ట్ అప్ అంటూ, కొత్త బిజినెస్ అంటూ యువత అక్కడే చాలా అవకాశాలు చూస్తున్నారు, ప్రయత్నిస్తున్నారు. దానికి తోడు అమెరికా దేశాలు, ఇమ్మిగ్రేషన్ కష్ట తరం చేయడం తో, మొదటి తరం తెలుగు వలస దారుల సంఖ్య క్రమంగా క్షీణించాలి. అలాంటి పరిస్థితుల్లో తెలుగులో రచనలు రావడం కూడా బాగా తగ్గిపోతాయి. తమిళ నాడు లో, శ్రీ లంకలో తెలుగు రచనలు వెలిసినట్లు అడపాదడపా తెలుగు రచనలు కనిపించ వచ్చునేమో కానీ, అవి ఏడాదరిన కాసిన పూలే.

....ముగించే ముందు, ఒక భాష పరాయి దేశంలో నిలదిక్కుకోవడానికి దోహద పడే కీలకమైన కారణాలు మరో సారి చూద్దాము.

- 1 దేశ భాష గా, పరాయి దేశంలో గుర్తింపు పొందడం
- 2 ప్రభుత్వాలు వలస మీద చేసే చట్ట మార్పులు
- 3 మొదటి తరం వలస వచ్చిన వారికున్న భాషా పటిమ, వారికి పుట్టిన సంతతికి కూడా ఉండడం
- 4 బడులలో ఈ భాష కూడా అభ్యసించే అవకాశం ఉండడం
- 5 భాష నిలదిక్కుకోవడానికి, అభివృద్ధికి, ప్రభుత్వం, స్వచ్ఛంద సంఘాలనుండి డబ్బు, సేవలు అందుబాటులో ఉండడం
- 6 భాష వికాసానికి తోడ్పడే సాహితీ కర్తకులకు, జీవనోపాధి కలిగించే వనరులు ఉండడం
- 7 జనాదరణ ఉన్న సాహిత్య పత్రికలు, సినిమాలు అవిరామంగా, విరివిగా లభ్యం అవ్వడం

..... బహుశ ఒక పత్రిక, సినిమాల సౌలభ్యం తప్పితే, భాష నిలదిక్కుకోవడానికి కావలసిన మిగిలిన కారకాలన్నీ, అదో గతి వైపే ప్రయాణిస్తున్నాయి.

.... అందుకే, వినడానికి కొంచెం కష్టంగా అనిపించినా, ప్రస్తుత పరిస్థితుల బట్టి, ముందు తరాలలో, తెలుగు వారి కథలు, కవితలు ఇంగ్లీషులో చదవడానికే ఎక్కువ అవకాశాలు కనిపిస్తున్నాయి. అలా కాకూడదు అనుకుంటే, తెలుగు వారు, తెలుగు సంస్థలు కంకణం కట్టుకొని ప్రయత్నించవచ్చు. సమయం మించి పోలేదు.

(8వ ప్రపంచ తెలుగు సాహితీ సదస్సు కోసం రాసినది.
సెప్టెంబర్ 17-18, 2022, ఆక్లండ్, న్యూజిలాండ్)